

הרעיון היהודי

לע"נ

שלמה ז"ל בן יהודה הי"ו
ישי ז"ל בן יהודה הי"ו
אחיה ז"ל בן שלום הי"ו
איתן יצחק ז"ל בן ברוך הי"ו
צופיה ז"ל בת מטילדה הי"ו

משיעורי הרב יהודה קרויזר שליט"א
בהוצאת ישיבת "הרעיון היהודי"
רח' שמריה 11 ת.ד. 6918 ירושלים
02-5823540

י"ן

מנחת מחבת ומרחשת מחבת - כלי שטוח ללא דפנות מרחשת - כלי עם דפנות

המביאים

יחיד.^א

הסיבה

נדר או נדבה.^ב

המרכיבים

סולת חיטים, שמן, לבונה.^ג

מהיכן מביאים

מהארץ או מחוץ לארץ.^ד

כמות הסולת

לא פחות מעשרון, ויכול המקריב להוסיף עוד עשרונים וכתנאי שלא יביא יותר משישים עשרונים בכלי אחד.
עשרון: 2,488 סמ"ק – ר"ח נאה
4,300 סמ"ק – חזו"א.^ה

כמות השמן

לוג שמן לכל עשרון.
לוג שמן: 345 סמ"ק – ר"ח נאה.
597 סמ"ק – חזו"א.^ו

כמות הלבונה

קומץ לבונה אחד לכל המנחה.
קומץ = שני זיתים.
זית = 28.8 סמ"ק – ר"ח נאה.
49.8 סמ"ק – חזו"א.^ז

סוג החטים

מביאים חיטים מהארץ או מחוץ לארץ, מתבואה חדשה לאחר הקרבת מנחת העומר ומנחת שתי הלחם. אם הביאו את מנחת המחבת או המרחשת מהתבואה החדשה לפני הקרבת מנחת העומר, המנחה פסולה, ואם הביאו את מנחת המחבת או המרחשת אחרי הקרבת מנחת העומר ולפני הקרבת מנחת שתי הלחם, המנחה כשרה. אפשר להביא חיטים גם מתבואה ישנה, ובלבד שיהיו חיטים מובחרים.

^א רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ב ה"ד.

^ב רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ב ה"ד, ההבדל בין נדר לנדבה עיין ברמב"ם מעשה הקורבנות פי"ד ה"ד-ה.

^ג רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ב ה"ב, ז.

^ד רמב"ם איסורי מזבח פ"ו הט"ו.

^ה רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ב ה"ה, ז.

^ו רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ב ה"ז.

^ז רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ב ה"ז.

את החיטים מביאים לכתחילה משדה מובחרת: שמספיקים לה מי גשמים ואינה צריכה תוספת השקיה בידי אדם, שאינה צריכה זיבול, שאין נטועים בה אילנות, ושנזרעת רק כל שנתיים, שבעים יום לפני פסח.^ה

הסרת הקליפות	לפני הטחינה מסירים את הקליפות מהגרעינים. ^ו
טחינה וניפוי	טוחנים את הגרעינים ומנפים. ^ז
שמן	מביאים שמן מהארץ או מחוץ לארץ, לכתחילה מביאים מהמקום המובחר ביותר. ^ח
מקום הגידול	לכתחילה מביאים שמן מזיתים שגדלו במטע: שאינו צריך זיבול, שאינו צריך תוספת השקיה בידי אדם, ושלא גדלו זרעים ליד עצי הזית. ^ט
גודל הזיתים	לכתחילה מביאים שמן מזיתים שגדלו כל צרכם, אם הביאו שמן מזיתים שלא הגיעו לשליש גידולם השמן כשר. ^י
שמן פסול	השמנים הפסולים הם: שמן מזיתים שנשרו במים. שמן מזיתים כבושים או שלוקים. שמן משמרים. שמן שריחו רע. ^{יא}
השמן המובחר	השמן המובחר ביותר למנחות הוא השמן המובחר להדלקת הנרות במנורה, והוא השמן היוצא בכתישה מהזיתים הראשונים המקדימים להתבשל בראש הזית. ^{יב}
הבאה	הנודר מביא את הסולת, השמן והלבונה, כל אחד בפני עצמו בכלי מתכת הראוי לכלי שרת. ^{יג}
הקדשה	המביא את המנחות מקדישם באמירה ובכך הם מתקדשים בקדושת דמים. ^{יד}
מדידה	את הסולת מודדים במידת העישרון שבמקדש, ואת השמן במידת הלוג שבמקדש. את קומץ הלבונה מניחים בכלי שרת שבמקדש, ובכך הם מתקדשים בקדושת הגוף. ^{טו}
בלילה	יוצקים חלק מהשמן לתוך כלי, על השמן נותנים את הסולת, ועליהם יוצקים חלק נוסף מהשמן וכוללים. ^{טז}

^ה רמב"ם איסורי מזבח פ"ו הי"ב, טו, פ"ז ה"ד, תמידין ומוספין פ"ז הי"ז.

^ו רמב"ם איסורי מזבח פ"ז הי"ה.

^ז רמב"ם איסורי מזבח פ"ז הי"ה, מבואי הקדשים עמ' קמב.

^ח רמב"ם איסורי מזבח פ"ו הט"ו, פ"ז הי"ב.

^ט רמב"ם איסורי מזבח פ"ו הי"ד.

^י רמב"ם איסורי מזבח פ"ו הי"ד.

^{יא} רמב"ם איסורי מזבח פ"ו הי"ד.

^{יב} רמב"ם איסורי מזבח פ"ז הי"ח-יא.

^{יג} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ג הי"ב.

^{יד} רמב"ם איסורי מזבח פ"ו הי"ה, יש אומרים שאפשר להקדיש בלב, עיין באחיזור ח"ב סימן מט ס"ק ה, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ד הי"ב, משנתקדשו הנסכים בקדושת דמים אינם יוצאים לחולין, אלא אם נטמאו או נפסלו פודים אותם והדמים קדושים, ולפני הפדיון יש בהם מעילה, רמב"ם איסורי מזבח פ"ו הי"ה, מעילה פ"ב הי"ז.

לשיטת רש"י בתמורה כג. ד"ה יאכלו, ולשיטת הר"ן בנדריים ט: ד"ה מביאה, יש להקדיש את המנחה לפני הכנסתה לעזרה ולשיטת תוס' בתמורה כג. ד"ה אוכלין יכולים להקדיש את המנחה אחרי הכנסתה לעזרה.

^{טו} רמב"ם כלי המקדש פ"א הט"ז-יז, מעשה הקורבנות פ"ב הי"ח, פ"ג הי"ה, פסולי המוקדשין פ"ג הי"ח, כשנתקדשו בקדושת הגוף אין להם פדיון, ונפסלים במגע של טבול יום ומחוסר כיפורים, ונפסלים בלינה, לשיטת רש"י בזבחים כ: נפסלים גם ביוצא, ולשיטת תוס' שם נפסלים ביוצא רק לאחר קמיצה, רמב"ם איסורי מזבח פ"ו הי"ד-ה, אבות הטומאות פ"א הי"ג.

^{טז} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ג הי"ה, עיין בחזו"א מנחות סימן כג ה"ה ויש, שצריך לתת את המתנה הראשונה של השמן בכלי שרת.

<p>מוסיפים לסולת מים פושרים ולשים, במנחת מחבת מוסיפים מעט מים פושרים כדי שהבצק יהיה עבה ולא יתפשט בעת האפיה מחוץ למחבת, כי המחבת היא כלי שטוח ללא דפנות. ובמרחשת מוסיפים הרבה מים לסולת מכיוון שהמרחשת היא כלי עמוק, לכן היא עוצרת בשפתה את הבצק הרך מלצאת.^א</p>	<p>לישה</p>
<p>אחרי הלישה חולקים ביד כל עישרון לעשר עיסות, אם ריבה בחלות או חיסר כשרה.^ב</p>	<p>חלוקה</p>
<p>עורכים את צורת החלה ומחליקים את פניה במים.^ג</p>	<p>עריכה וקיטוף</p>
<p>מניחים את עשר החלות במחבת או במרחשת כפי נדרו ואופים בתנור.^ד</p>	<p>אפיה</p>
<p>המנחה נאפית מצה ולא חמץ.^ה</p>	<p>מצה</p>
<p>אחרי האפיה נוטלים כל חלה ופותתים אותה. כיצד פותתים: כופלים כל חלה לשנים, את השנים כופלים לארבעה וחותכים את החלה במקום הכפל לארבעה חלקים. ממשיכים לפתות עד שהיה כל חלק בגודל של כזית, אם הפתיתים גדולים מכזית או קטנים מכזית, כשרים.^ו</p>	<p>פתיתה</p>
<p>במנחת כוהן כופלים כל חלה אבל לא חותכים ולא פותתים.^ז</p>	<p>מנחת כוהן</p>
<p>נותנים את הפתיתים בכלי שרת ויוצקים עליהם את שארית השמן.^ח</p>	<p>יציקה</p>
<p>על הפתיתים נותנים קומץ לבונה.^ט</p>	<p>לבונה</p>
<p>מוליכים את המנחה אל הכוהן.^י</p>	<p>הולכה</p>
<p>הכוהן מוליך את המנחה אל המזבח, ומגיש את הכלי שבתוכו המנחה אל חודה של קרן דרומית מערבית של המזבח.^{יא}</p>	<p>הגשה</p>
<p>הכוהן מזיז את כל הלבונה לצד אחד.^{יב}</p>	<p>הזזת הלבונה</p>
<p>הכוהן קומץ ממקום שאין בו לבונה ושיש בו הרבה שמן.^{יג}</p>	<p>קמיצה</p>
<p>בזמן הקמיצה הכהן צריך לחשוב לשם שישה דברים:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. לשם מנחה זו. 2. לשם בעל המנחה. 3. שהמנחה להשם ברוך הוא – לכבוד ה' יתברך. 4. שיקטירו לאישים – שכוונתו לשרוף את הקומץ לגמרי על האש. 	<p>מחשבת הכהן</p>

^א רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג ה"ו-ז, פי"ב הכ"א. לדעת רש"י במנחות סג. במשנה, למחבת היו דפנות נמוכים, ויש הבדל בין המנחות לאחר אפיתן, מנחת מחבת קשה בגלל שהשמן נשרף במחבת בזמן האפיה, ומנחת המרחשת רכה בגלל שהמרחשת עמוקה והשמן לא נשרף.

^ב רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג ה"י, רש"י מנחות פז: ד"ה או בכלי.

^ג רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ב ה"טו, רש"י מנחות נח: ד"ה לאתווי קיטוף.

^ד רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג ה"ו.

^ה רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ב ה"יד.

^ו רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג ה"ו, ג.

^ז רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג ה"י.

^ח רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג ה"ו.

^ט רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג ה"י, פי"ב ה"ז.

^י רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג ה"יב.

^{יא} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ב ה"ו, פי"ג ה"יב.

^{יב} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג ה"יב.

^{יג} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג ה"יב.

5. שהקטרתו לריח בלבד – שכוונתו להעלות את ריח שריפת הקומץ מעל המזבח ולא לשרוף את הקומץ בעזרה ואחר כך להעלותו על המזבח.
6. שריח זה נחת רוח לפני ה' – לעשות נחת רוח לה' בזה שנעשה רצונו.^{לג}

<p>עמידת הכוהן</p> <p>הקמיצה נעשית בעמידה, בכל מקום בעזרה. הכלי שממנו קומצים יכול להיות בידו השמאלית של הכהן או על ריצפת העזרה.^{לד}</p>	<p>עמידת הכוהן</p>
<p>כיצד קומצים</p> <p>הכוהן מחזיק את כף ידו בצורה מאונכת, כשהצד החיצוני של כף היד כלפי ימינו והצד הפנימי של כף היד כלפי שמאלו.</p> <p>הכוהן מוריד את ידו לבין פתיחי המנחה כשהזרת נכנסת ראשונה. כשכל כף היד בתוך פתיחי המנחה הכוהן מקפל את שלשת אצבעותיו, אצבע, אמה וקמיצה, על כף ידו. כמות הפתיחים הנמצאת בין אצבעותיו לכף ידו היא שיעור הקמיצה. אחרי כן צריך הכוהן להסיר את הפתיחים היוצאים החוצה משני צדי אצבעותיו. הסרת העודפים נעשית על ידי האגודל מלמעלה והזרת מלמטה. עבודה זו היא אחת מהעבודות הקשות שבמקדש.</p> <p>לדעת הרמב"ם הכוהן מקפל את ארבעת אצבעותיו על כף ידו.^{לה}</p>	<p>כיצד קומצים</p>
<p>קמיצה לא נכונה</p> <p>אם הכוהן הכניס את ראשי אצבעותיו למנחה כשכף ידו כלפי המנחה וקמץ, או שקמץ מהצדדים כגון שנתן את גב ידו על המנחה והוליך את ידו עד שנכנסה המנחה דרך צידו לתוך ידו, או שהכניס את אצבעותיו במנחה וגב ידו כנגד המנחה וקמץ, לא יקטיר, ואם הקטיר הורצה.^{לו}</p>	<p>קמיצה לא נכונה</p>
<p>תוספת בקומץ</p> <p>אם הכוהן הוסיף בקומץ, כגון שהרחיק את אצבעותיו וקמץ, הרי זה פסול.^{לז}</p>	<p>תוספת בקומץ</p>
<p>כמות הקומץ</p> <p>הקומץ חייב להיות לפחות בגודל של שני זיתים, פחות מגודל זה הקומץ פסול.^{לח}</p>	<p>כמות הקומץ</p>
<p>נתינת הקומץ</p> <p>הכוהן נותן את הקומץ בכלי שרת ומתכוון לקדשו על ידי נתינתו בכלי. הכלי שבו נותנים את הקומץ אסור שיהיה על גבי הקרקע. קומץ שנתנו הכוהן בשני כלים אינו קדוש.^{לט}</p>	<p>נתינת הקומץ</p>
<p>נתינת הלבונה</p> <p>הכוהן מלקט את כל הלבונה ונותנה על הקומץ שבכלי.^מ</p>	<p>נתינת הלבונה</p>
<p>העלאה למזבח</p> <p>הכוהן מעלה את הקומץ והלבונה לראש המזבח.^{מא}</p>	<p>העלאה למזבח</p>
<p>מליחה</p> <p>מולחים את הקומץ.^{מב}</p>	<p>מליחה</p>
<p>הקטרה</p> <p>נותנים את הקומץ מתוך כלי שרת על האש שבמערכה הגדולה.^{מג}</p>	<p>הקטרה</p>
<p>אכילת המנחה</p> <p>לאחר שהקריבו את הקומץ והלבונה הותרה המנחה באכילה, והיא מתחלקת בין כוהני בית אב של אותו יום.^{מד}</p>	<p>אכילת המנחה</p>

^{לג} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ד הי"א, תוס' מנחות ב. ד"ה כל וד"ה שלא לשמן.

^{לד} רמב"ם ביאת המקדש פי"ה ה"ט"ז, מעשה הקורבנות פי"ב הי"ב-הי"ג.

^{לה} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ג, ליקוטי הלכות למנחות יא, זבח תודה ד"ה הא כיצד.

^{לו} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ג.

^{לי} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ג.

^{לז} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ד.

^{לח} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ב הי"ג, פי"ג הי"ב.

^{לט} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ב.

^מ רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ב.

^{מא} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ב.

^{מב} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ב, איסורי מזבח פי"ה הי"א-ב.

^{מג} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ב, פסולי המוקדשין פי"א הי"ו.

^{מד} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ד, פי"ב הי"ג.

את המנחה אוכלים כוהנים זכרים, מולים וטהורים. ^{מ"ה}	האוכלים
את המנחה אוכלים בעזרה ביום ההקרבה ובליילה שאחריו עד חצות. ^{מ"ו}	מקום וזמן
הכוהן אוכל את המנחה בצורה הטעימה לו ביותר. אם היה מעט מהמנחה, אוכלים עם המנחה חולין ותרומה כדי שתהיה נאכלת על השובע. אם היה הרבה מהמנחה אין אוכלים עם המנחה חולין או תרומה כדי שלא תהיה נאכלת אכילה גסה. ^{מ"ז}	צורת האכילה
אכילת המנחה מצוות עשה ולכן הכוהן מברך: אשר קדשנו בקדושתו של אהרון וציוונו לאכול מנחה. ^{מ"ח}	הברכה
במנחת כוהן אין קמיצה, אלא נותנים מלח על כל המנחה, ומקטירים את כל המנחה על האש. ^{מ"ט}	מנחת כוהן
כל העבודות עד ההגשה למזבח כשרות לכתחילה בזר. הגשה למזבח נעשית על ידי כוהן, אם זר הגיש יחזור הכוהן ויגיש, ואם לא חזר הכוהן והגיש המנחה כשרה. מקמיצה ואילך מצוות כהונה, ואם עשאן זר המנחה פסולה. ^{נ'}	עבודה בזר
מנחות מחבת ומרחשת אינן דוחות שבת וטומאה. ^{נ"א}	שבת וטומאה

לשאלות ובירורים נוספים בנושא הר הבית ניתן לכתוב למייל
haraayon.hayehudi444@gmail.com
 או להתקשר לרב יהודה קרויזר שליט"א, ראש ישיבת "הרעיון היהודי".
 המעוניינים להפיץ גליון זה או לקבלו באופן קבוע,
 נא לפנות לטל': 02-5823540

^{מ"ה} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"י ה"ט.

^{מ"ו} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"י ה"ז-ח.

^{מ"ז} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"י ה"א, פ"ב ה"ד.

^{מ"ח} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"י ה"ב, מ"מ שם, רמב"ם הלכות תרומות פ"טו הכ"ב, הלכות בכורים פ"א ה"ב, עיין במנחת חינוך מצוה קלד, שרק באכילת כזית מקיימים מצוות עשה של אכילת מנחה.

^{מ"ט} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ב ה"ט, פ"ג ה"ב.

^{נ'} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ג ה"ב, פסולי המוקדשין פ"א ה"ז.

^{נ"א} רמב"ם ביאת המקדש פ"ד ה"ט.